

Investigating the Functions of Clothes and Ornaments in Divan Qane Based on the Social Semiotics Approach of Pierre Guiraud

Samira Kanani¹, Mohammad Irani², Nouroddin Yousofi³

1. Ph.D. Student of Persian Language and Literature, Department of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: m.kanany34@yahoo.com
2. Corresponding Author, Associate Professor, Department of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: moham.irani@yahoo
3. Associate Professor, Department of English Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran. E-mail: nyousofi@yahoo.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 17 Jun 2023

Received in revised form:

09 Sep 2023

Accepted: 10 Sep 2023

Available online: 22 Dec 2023

Keywords:

Kurdish literature, social semiotics, clothing and ornaments, Mohammad Qane, Pierre Guiraud.

Pierre Guiraud is one of the linguists who raises the issue of examining social signs to understand the hidden and implied meaning of the text. Social Semiotics is an approach that examines signs to understand the hidden meaning in texts. Social signs, when they are placed beside other signs and words, convey a meaning beyond the explicit and apparent meaning to the audience. Clothing and ornaments have a special place, as one of the most obvious socio-cultural phenomena, in the words of authors and poets. Kurdish poets have also paid much attention to their local clothes and ornaments and have used them for various purposes in their verses. As one of the famous Kurdish Poets, Qane has mentioned clothes and ornaments in his poems. They have different functions. Investigating the reflection of local clothing and ornaments in Divan Qane from the view point of social semiotics of Guiraud shows that each type of clothing and ornaments of the Kurdish people in Divan Qane is a sign that in coexistence with Other words in the context refer to the social, cultural, economic, and moral conditions of Kurdistan society, the patriotism of the Kurdish people, and the poet's mental and emotional state.

Cite this article: Kanani, S., Irani, M., & Yousofi, N. (2024). Investigating the Functions of Clothes and Ornaments in Divan Qane Based on the Social Semiotics Approach of Pierre Guiraud. *Research in Western Iranian Languages and Dialects*, 11 (4), 141-167.

© The Author(s).

Publisher: Razi University.

DOI: 10.22126/JLW.2023.9256.1706

1- Introduction

The semiotic analysis of literary texts provides a basis for a better understanding of the texts, and the examination of signs in literary texts is a favorable basis for understanding social, political, cultural, economic, and national conditions. Semiotics examines signs in the symbolic system. One of the branches of semiotics is social semiotics which attempts to find out social, political and economic facts, beliefs, customs, ethics, etc. in various texts by examining and analyzing the signs found in those texts.

The reflection of clothes and ornaments as one of the most obvious visual, social and cultural signs has a special place in literary texts whose analysis via the social semiotics approach helps to understand the various aspects of the society of poets and writers. Poets, as preservers of culture and civilization, have always paid attention to the clothing in their sayings, pointing out common clothes and ornaments used by people in different ways. Kurdish poets have also paid attention to all aspects of people's clothing and ornaments and have mentioned them in their poems for various purposes. Qani (Qane) is one of the Kurdish poets whose verses reflect the clothes and ornaments of the Kurdish people. Since Qane was a poet who was familiar with all social and cultural aspects of the life of the people, he has expressed the features of his society by using symbols of clothes and ornaments.

While pointing to the materialistic and appearance aspects of clothes and ornaments, Qane has used them as signs and symbols to express the status of the society. Therefore, the clothes and ornaments in Diwan Qane (his work) are social and cultural signs that the poet depicts his society by arranging them in his poems, and the reader can understand the social conditions of that time by paying attention to the meaning embedded in the symbolic usage of clothes and ornaments in his verses.

In the present study, we intend to examine and analyze the reflection of Kurdish people's clothes and ornaments in Diwan Qane via the social semiotics approach of Pierre Guiraud and express the functions of the reflection of these elements.

The purpose of this research is to investigate the symbolic reflection of clothing and ornaments in Diwan Qane via social semiotics approach of Pierre Guiraud to understand their functions and the conditions of the society in the poet's era. We want to use the data analyses results to answer the following research questions:

- Based on the social semiotics approach, how are clothes and ornaments reflected in Diwan Qane?
- Which social issues of Poet's era can be presented, from the social semiotics points of view, considering the symbolic usage of clothes and ornaments in Diwan Qane?
- How has the social situation of the poet's era been reflected by investigating the signs of clothing and ornaments in Qane's Diwan?

2- Methodology and literature review

This research has been conducted via an analytical-descriptive method, relying on Pierre Guiraud social semiotics approach. The data has been collected via the library method. The authors extracted all the verses of Diwan Qane that refer to the clothes and ornaments of Kurdish men and women, and then they analyzed their possible symbolic representations according to the collocation and replacement principles. The signs of these elements have been carefully studied in order to find out what function each of these

elements have in Qani's sayings based on the theory in question, and what thoughts Qani instills into the audience by using these elements. Then they divided the axes of the research into six parts of social, economic, nationalism, moral, cultural and psychological functions, and under each axis, they mentioned a representing example that had a sign suitable for that title, and based on the semiotics approach of Pierre Guiraud they have examined and analyzed the functions of clothes and ornaments in the selected samples. The source used in the current research to analyze, describe and extract examples and signs was Qani's Diwan compiled and corrected by Burhan Qane, published in 2013. While referring to the verses, we have limited ourselves to mentioning the number of the pages of the Diwan.

About the exact topic of this research, the authors did not find any previous study worth mentioning (significant); however, it is possible to mention the following researches that are somehow related to the present study and the authors have consulted them while carrying out the study:

Karimpour and Alyani (2015), have investigated and analyzed the semiotics of clothing and food in the 6th century (Hijri) based on Khaqani Shervani's poems.

Zare (2014) has analyzed the common ornaments in Mahabad city from a semiotic point of view.

Karkon Jalal (2013) has investigated the signs of clothing of people and different tribes living in Iran during the Qajar era.

Sabz Alipour and Ashuri Shahrestani (2017) have studied and analyzed the cultural functions of clothing in the Ghaznavid era, relying on Beyhaqi history book.

Edavi et al. (2016) have analyzed the food and clothing functions of Kurds in Horaman in Mola Hassan Diwan from a cultural and historical perspective.

Faramarzi Kafash et al. (2018) have analyzed and interpreted the functions of clothing in Kelidar novel.

3- Discussion and conclusion

Clothing and ornaments as one of the most important cultural and social signs have always appeared in the poems of Kurdish poets.

Clothes and ornaments in Qane's Diwan have been mentioned as signs to express the social, political, economic, health, cultural and moral conditions governing the society of the poet's era. Sometimes, with these signs, he points to the role and position of Kurdish men and women in the society, the degree of women's freedom, and the importance of adornment and ornaments in that era. Women were freely present in various ceremonies alongside men and using the same name for clothing such as "kawa, cross, miser, shawal" among women and men – despite their differences - shows the position of women in the society of Kurdistan. Mentioning the types of headgear is a sign of the importance of this type of covering for men and women. Because it shows the transition from childhood to adulthood and readiness to participate in society, readiness to accept adult roles, readiness to start a life together, readiness for work and profession, a sign of adulthood and wisdom.

It can be concluded that the poet expresses the social, economic, national, cultural, moral and psychological conditions of his society with the help of these signs, but Qane has paid more attention to the social conditions.

بررسی کارکردهای پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع براساس رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو

سمیرا کنعانی^۱، محمد ایرانی^۲، نورالدین یوسفی^۳

۱. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
رایانامه: m.kanany34@yahoo.com
۲. نویسنده مسئول، دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه:
moham.irani@yahoo.com
۳. دانشیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه:
nyousofi@yahoo.com

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۲۷ خرداد ۱۴۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۸ شهریور ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۹ شهریور ۱۴۰۲

دسترسی برخط: ۱ دی ۱۴۰۲

واژه‌های کلیدی:

ادبیات کردی،

نشانه‌شناسی اجتماعی،

پوشاک و زیورآلات،

محمد قانع،

پیر گیرو.

پیر گیرو از جمله زبان‌شناسانی است که موضوع بررسی نشانه‌های اجتماعی برای فهم معنای پنهان و ضمنی متن را مطرح می‌کند. نشانه‌شناسی اجتماعی رویکردی است که به بررسی نشانه‌ها برای دریافت معنای پنهان در متون می‌پردازد. نشانه‌های اجتماعی آنگاه که در محور هم‌نشینی درکنار دیگر نشانه‌ها و واژه‌ها قرار می‌گیرند، معنایی فراتر از معنای صریح و ظاهری به مخاطب انتقال می‌دهند. پوشاک و زیورآلات به‌عنوان یکی از بارزترین پدیده‌های فرهنگی-اجتماعی در کلام و نوشته‌های نویسندگان و سراینندگان جایگاه ویژه‌ای دارد. سراینندگان گردزبان نیز به پوشاک و زیورآلات محلی خود به وفور توجه داشته‌اند و آن‌ها را با اهداف گوناگونی در سروده‌های خود به کار برده‌اند. قانع نیز در مقام یکی از سراینندگان نامدار کُرد در سروده‌های خود به پوشاک و زیورآلات بسیار اشاره کرده است؛ این اشارات او نیز کارکردهای مختلفی دارد. بررسی بازتاب پوشاک و زیورآلات محلی در دیوان قانع از دیدگاه نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو نشان می‌دهد هر یک از انواع پوشاک و زیورآلات مردم کُرد در دیوان قانع نشانه‌ای است که با قرارگرفتن در محور هم‌نشینی درکنار دیگر واژه‌ها و در بافت متن به اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، اخلاقی جامعه کُردستان، وطن‌پرستی مردم کُرد و احوال روحی و روانی شاعر اشاره می‌کند.

استناد: کنعانی، سمیرا؛ ایرانی، محمد؛ یوسفی، نورالدین (۱۴۰۲). بررسی کارکردهای پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع براساس رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو. *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*، ۱۱ (۴)، ۱۶۷-۱۴۱.

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه رازی

DOI: 10.22126/JLW.2023.9256.1706

۱- مقدمه

لباس و پوشش علاوه بر کارکرد اولیه خود یعنی پوشش بدن و محافظت در برابر پدیده‌های طبیعی، کارکردهای اجتماعی، هویتی، سیاسی، اقتصادی و... هم دارد؛ به گونه‌ای که به‌عنوان یک نشانه تأمل برانگیز است.

شاید بتوان گفت شیوه لباس پوشیدن همواره روشن‌ترین نشانه هویت اجتماعی بوده است... لباسی که شخص می‌پوشد حامل نشانه‌هایی است که ارتباط بین او و محیط زندگی‌اش را بازگو می‌کند و زبانی است که بیان‌کننده جنسیت، جایگاه اجتماعی و باورهای مذهبی فرد است.... (حسن‌نژاد، ۱۳۹۴: ۵۰)

متون ادبی همواره بستری گسترده برای بازتاب نشانه‌هاست، تحلیل نشانه‌شناختی متون ادبی زمینه درک بهتر متون را فراهم می‌کند؛ زیرا «متون ادبی دارای لایه‌های چندگانه بوده و فهم هریک از آن‌ها نیازمند تأمل در نشانه‌هایی است که نویسنده آن‌ها را ماهرانه در راستای مقصود خویش به کار گرفته است» (جوادی یگانه و دیگران، ۱۴۰۰: ۲۰۸). بررسی نشانه‌ها در متون ادبی زمینه‌ای مطلوب برای شناخت اوضاع اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، ملی و... است.

نگاه به ادبیات یک فرهنگ چونان نگاه به آینه اهل آن فرهنگ است؛ زیرا که خود وسیله ثبت زبان، تاریخ و فرهنگ است و مطالعه آثار شاعران و شاهکارهای ادب فارسی [کردی و...] برای یافتن طرح و ابعاد موضوعات مهم و متنوع در طول تاریخ، می‌تواند راهگشای بسیاری از مقولات فرهنگی و تحقیقات جامعه‌شناختی باشد. (شکوهی‌راد، ۱۳۹۴: ۵)

بازتاب پوشاک و زیورآلات به‌منزله یکی از بارزترین نشانه‌های دیداری، اجتماعی و فرهنگی در متون ادبی جایگاه ویژه‌ای دارد که بررسی و تحلیل آن‌ها با رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی سبب شناخت جنبه‌های گوناگون جامعه شاعر و نویسنده می‌شود. «از رهگذر لباس به‌خوبی می‌توان هویت، اعتقادات، پایگاه اجتماعی و تمایلات شخصیت‌ها و گروه‌های خاصی از جامعه را به تصویر کشید» (فرهنگی و باستانی، ۱۳۹۳: ۱۳۳). شاعران در مقام ناقلان و حافظان فرهنگ و تمدن در کلامشان همواره به پوشش مردم توجه نشان داده‌اند و هریک به شیوه‌های گوناگون به انواع لباس و زیورآلات رایج مردم اشاره کرده‌اند. شاعران گردزبان نیز به تمام جوانب پوشش و زیورآلات مردم توجه نشان داده‌اند و در سروده‌هایشان با اهداف گوناگونی به آن‌ها اشاره کرده‌اند. قانع یکی از شعرای گردزبان است که بازتاب پوشاک و زیورآلات مردم در کلامش دیده می‌شود. از آنجاکه قانع شاعری برخاسته از دل جامعه

است، با تمام جوانب حیات اجتماعی و فرهنگی مردم آشناست و با به‌کارگیری نشانه‌های پوشاک و زیورآلات اوضاع جامعه خود را بیان می‌کند؛ زیرا «نشانه‌های شعر همان معناهای پنهان اثرند. همان چیزهایی که گفته نمی‌شوند، اما شعر با پنهان‌کاری خود آن‌ها را القا می‌کند» (حق‌شناس و عطاری، ۱۳۸۶: ۳۳).

قانع ضمن اشاره به جنبه مادی و ظاهری پوشاک و زیورآلات آن‌ها را به‌عنوان نشانه‌هایی برای بیان اوضاع جامعه به کار برده است. بنابراین، لباس و زیورآلات در دیوان قانع نشانه‌هایی اجتماعی و فرهنگی‌اند که شاعر با چینش آن‌ها در سروده‌هایش به‌گونه‌ای جامعه خود را به تصویر می‌کشد و خواننده با توجه به این نشانه‌ها و بررسی آن در بافت متن می‌تواند به معنای نهفته در دل ابیات پی ببرد؛ زیرا «نشانه‌ها این امکان را به وجود می‌آورند تا ... از آنچه مخفی است، چیزی را استخراج کنید» (یوهان سون و اریک لارسن^۱، ۱۳۸۷: ۵۶).

در پژوهش حاضر برآنیم که به بررسی و تحلیل بازتاب پوشاک و زیورآلات مردم گُرد در دیوان قانع با رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو^۲ (۱۳۸۳) پردازیم و کارکردهای بازتاب این عناصر را با رویکرد فوق بیان کنیم؛ زیرا «اگر از زاویه علم نشانه‌شناسی به آثار ادبی نگریسته شود، خوانش و دریافت متن، سیری را دنبال خواهد کرد که موجب نزدیک‌تر شدن به مقصود و منظور شاعر و نویسنده خواهد شد» (موسوی و دیگران، ۱۴۰۰: ۲۸). قانع با نشانه‌قراردادن پوشاک و زیورآلات مردم گُرد در اشعارش اوضاع اجتماعی، اقتصادی، ملی‌گرایی، اخلاقی و روانی جامعه عصر خود را به تصویر می‌کشد. بنابراین، خوانش متون ادبی با رویکرد نشانه‌شناسی سبب نزدیک‌تر شدن به درک و دریافت مفهوم متون می‌شود.

هدف نگارندگان از انجام این پژوهش بررسی چگونگی بازتاب پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع با رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو (۱۳۸۳)، دریافت کارکردهای پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع برپایه رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو و پی‌بردن به اوضاع جامعه عصر شاعر با مطالعه نشانه‌شناختی پوشاک و زیورآلات است؛ بنابراین، برآنیم با بررسی و تحلیل داده‌ها در این پژوهش به پرسش‌های زیر پاسخ دهیم:

برپایه رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی، پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع چگونه بازتاب یافته‌اند؟

1. J. D. John Son & S. Erlik Larshen

2. P. Guiraud

بازتاب پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع از دیدگاه نشانه‌شناسی اجتماعی بیانگر کدام مسائل اجتماعی عصر شاعر می‌تواند باشد؟

اوضاع اجتماعی عصر شاعر با بررسی نشانه‌های پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع چگونه بازتاب یافته است؟

دربارۀ موضوع این پژوهش نگارندگان کاری درخور یادکرد نیافتند؛ اما می‌توان به پژوهش‌های زیر که به گونه‌ای با پژوهش حاضر در پیوند هستند و نگارندگان حین مطالعه و نگارش جستار حاضر از آن‌ها بهره گرفته‌اند، اشاره کرد:

کریم‌پور و آلبانی (۱۳۹۵)، نشانه‌شناسی پوشاک و خوراک در سده ششم هجری به استناد اشعار خاقانی شروانی را بررسی و تحلیل کرده‌اند. نویسنده براساس اشعار خاقانی از خوراک و پوشاک طبقات مختلف جامعه یاد می‌کند و به این شیوه اوضاع اجتماعی و اقتصادی جامعه آن دوران را بیان می‌کند.

زارع (۱۳۹۴)، زیورآلات رایج در شهر مهاباد را از دیدگاه نشانه‌شناسی تحلیل کرده است که در آن از انواع زیورآلات رایج در شهر مهاباد یاد کرده و باتکیه بر نشانه‌شناسی این زیورآلات و نقوش آن‌ها را تحلیل کرده است. او علاوه بر شکل ظاهری خود زیورآلات به نقش‌ها و تصاویری که بر این زیورآلات حک شده‌اند، توجه کرده است.

کارکن جلال (۱۳۹۱)، نشانه‌های پوشاک مردم و اقوام مختلف ساکن در ایران را در دوره قاجار بررسی کرده است. وی لباس‌های اقوام مختلف ایرانی را که در دوره قاجار در ایران می‌زیسته‌اند و لباس محلی خود را به تن می‌کرده‌اند براساس رویکرد نشانه‌شناسی بررسی کرده و نشان داده است که هریک از این پوشش‌ها نشان از چه چیزی هستند و چه چیزی را بیان می‌کنند.

سبزه‌علی‌پور و عاشوری شهرستانی (۱۳۹۷)، کارکردهای فرهنگی پوشاک را در دوره غزنویان باتکیه بر تاریخ بیهقی مطالعه و بررسی کرده‌اند که انواع پوشاک و زیورآلات موجود در تاریخ بیهقی را -به‌عنوان یکی از متون دوره غزنوی- از منظر فرهنگی و کارکردهای فرهنگی تحلیل کرده است.

ادوی و دیگران (۱۳۹۶)، اوضاع خوراک و پوشاک گردان هورامان را در دیوان ملاحسن از منظر فرهنگی و تاریخی تحلیل کرده‌اند و براساس این پژوهش به بخشی از خوراک و پوشاک به‌عنوان بخشی از فرهنگ جامعه گردان هورامان اشاره کرده است.

فرامرزی کفاش و دیگران (۱۳۹۸)، کارکردهای پوشاک را در رمان کلیدر تحلیل و تفسیر کرده‌اند و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی پوشاک را در این رمان بیان کرده و به گونه‌ای اوضاع جامعه آن دوران را

برای مخاطب به تصویر می‌کشد.

همان‌گونه که یاد شد درباره موضوع فوق پژوهشی انجام نگرفته است و انجام چنین پژوهشی ضروری دانسته شد؛ زیرا ادبیات و متون ادبی هر ملّتی بستر مناسبی برای شناخت حیات فرهنگی و اجتماعی آن ملّت است. پوشاک و زیورآلات به‌مثابه یکی از نمودهای آشکار فرهنگی و اجتماعی که در متون ادبی ملل بازنتاب داشته است، پدیده‌ای والا درزمینه شناخت اوضاع اجتماعی و فرهنگی هر ملّتی است. بنابراین، بررسی پوشاک و زیورآلات در متون ادبی از جنبه‌های گوناگون راهی برای شناخت بخشی از فرهنگ ملّت و قوم صاحب اثر به شمار می‌آید.

۲- روش پژوهش

این پژوهش به شیوه تحلیلی-توصیفی باتکیه بر رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو (۱۳۸۳) انجام گرفته است. نگارندگان پژوهش پیش‌رو داده‌ها را به روش کتابخانه‌ای گردآوری کرده‌اند؛ ابتدا تمامی ابیات دیوانی قانع را که به پوشاک و زیورآلات زنان و مردان کُرد اشاره دارد استخراج کرده، آنگاه در محور هم‌نشینی و جانشینی نشانه‌بودن این عناصر را مورد دقت قرار داده‌اند تا بیابند که هر یک از این عناصر براساس نظریه مورد نظر چه کارکردی در کلام قانع دارند و قانع با به‌کارگیری این عناصر چه اندیشه‌ای را به مخاطب القا می‌کند. سپس محورهای پژوهش را به شش بخش کارکردهای اجتماعی، اقتصادی، ملی‌گرایی، اخلاقی، فرهنگی و روانی تقسیم کرده و ذیل هر محور شاهد مثالی که نشانه درخور آن عنوان را در خود دارد ذکر کرده‌اند و براساس رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو کارکردهای پوشاک و زیورآلات در شاهد مثال‌های منتخب را بررسی و تحلیل نموده‌اند. مأخذ مورد استفاده در پژوهش حاضر برای تحلیل، توصیف و استخراج نمونه‌ها و نشانه‌ها دیوانی قانع، گردآورده و تصحیح برهان قانع (چاپ ۱۳۹۳) بوده است.^۱

۳- مبنای نظری پژوهش

۳-۱ نشانه‌شناسی

نشانه‌شناسی علمی است که به مطالعه و بررسی نشانه‌ها با هدف درک و دریافت معنای پنهان در متون می‌پردازد. به عبارتی، «نشانه‌شناسی را علم مطالعه نشانه‌ها، فرایند تأویل و یافتن مناسبات میان دال و مدلول می‌دانند؛ این علم ... علاوه بر استخراج معانی صریح، به واکاوی معنای پنهان متن می‌پردازد»

۱. یادآوری: در ارجاع به ابیات به ذکر شماره صفحات دیوان نام‌برده اکتفا کرده‌ایم.

(نقابی و اکبری، ۱۳۹۹: ۳۰۵). براساس این نظریه، تمام پدیده‌ها نشانه هستند و «نشانه‌شناسی با هر چیزی که بتواند نشانه قلمداد شود سروکار دارد» (چندلر^۱، ۱۳۸۷: ۲۰). هرچند پژوهشگران پیشینه نشانه‌شناسی را به زمان آگوستین قدیس و پیش‌تر از او می‌رسانند، در سده بیستم با نظرات سوسور و پیرس به‌عنوان یک دانش پایه‌گذاری شد و «نشانه‌شناسی را نوعی دانش و درک و دریافت پدیده‌های جهان دانستند که از طریق خوانش علائم و نشانه‌ها حاصل می‌آید» (ضمیران، ۱۳۸۲: ۸).

۲-۳ نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو

یکی از شاخه‌های علم نشانه‌شناسی، نشانه‌شناسی اجتماعی است. «نشانه‌شناسی اجتماعی رویکردی است که با بررسی نشانه‌های موجود در متن در پی دستیابی به لایه‌های معنایی نهانی آن است» (طایفی و مدنی رازقی، ۱۴۰۱: ۱۶۷). نشانه‌شناسی به بررسی نشانه‌ها در نظام نشانه‌ای می‌پردازد؛ زیرا «نشانه بیرون از نظام نشانه‌ای بی‌معناست و تلقی کارکردی بیرون از زندگی اجتماعی برای نظام نشانه‌ها به همان اندازه بی‌ربط است» (سجودی، ۱۳۸۷: ۴۷). هدف این رویکرد از نشانه‌شناسی پی‌بردن به حقایق اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، باورها، آداب‌ورسوم، اخلاقیات و... متون گوناگون از طریق بررسی و تحلیل نشانه‌های موجود در متن است. پیر گیرو یکی از سردمداران نظریه نشانه‌شناسی اجتماعی است که «نشانه‌شناسی را دانش بررسی تمام پدیدارهای فرهنگی می‌داند که به نظام‌های نشانه‌شناسی تعلق داشته باشد» (عموری و خلیلی، ۱۳۹۹: ۱۵۸).

او بر این باور است که «نشانه‌های اجتماعی رمزگان‌هایی هستند که به شخص توان شناخت محیط اطراف و اطرافیان را می‌دهد ... و هویت اشخاص و گروه‌ها را باز می‌شناسد» (گیرو، ۱۳۸۳: ۱۷۷). بنابراین، بررسی پدیده‌های گوناگون اجتماعی و فرهنگی براساس نشانه‌شناسی اجتماعی گامی به‌سوی شناخت جوامع است. براساس این نظریه، اندیشه‌ای که «همراه با نشانه‌ای نباشد قابل‌شناخت نیست، پس هر اندیشه‌ای باید به‌صورت نشانه‌ای قابل‌بیان گردد» (ضمیران، ۱۳۸۲: ۴۸). آنگاه که آدمی توان اندیشیدن می‌یابد و به بیان آن اندیشه در قالب کلمات، تصاویر، رنگ‌ها و... می‌پردازد به نشانه‌ها پناه می‌آورد.

شاعران کلمات را نشانه قرار می‌دهند تا به‌کمک آن‌ها اندیشه‌های گوناگون خود را بازگو کنند و همین امر سبب می‌شود شاعر خواه‌ناخواه گوشه‌هایی از حیات اجتماعی عصر خود را به تصویر کشد و مخاطب را با ملت و وطن خود آشنا سازد و مخاطب در دل همین نشانه‌ها با اوضاع سیاسی، اجتماعی،

اقتصادی، فرهنگی و... آن دوران، هویت مردمان آن عصر و افکار و اندیشه‌های آن‌ها آشنا می‌شود. باید دانست نشانه‌ها خود به‌تنهایی معنا نمی‌یابند؛ مگر آنگاه که در محور هم‌نشینی با دیگر نشانه‌ها ارتباط یابند، آنگاه نشانه‌ها دارای معنا می‌شوند و تأویل و تفسیر می‌یابند.

در پایان این بخش لازم است برای آشنایی مخاطبان با شاعر نام‌برده مختصری از شناخت‌نامه او ذکر شود:

محمد کابلی فرزند شیخ عبدالقادر در سال (۱۳۱۸ ه.ق.) در شهرزور (منطقه‌ای در کردستان عراق) به دنیا آمد. در همان کودکی پدر و مادرش را از دست داد و تحت سرپرستی سید حسین چوری قرار گرفت و به کسب دانش زمان خود پرداخت؛ اما به‌سبب مشکلات زندگی دست از تحصیل کشید و برای امرار معاش کارهای مختلفی را تجربه کرد. در همان کودکی ذوق سرودن در او آشکار بود و به زبان فارسی و گُردی شعر می‌سرود، اشعار او در شکوه از روزگار، وطن‌پرستی، مبارزه با جهل و خرافه‌پرستی، عشق، وصف طبیعت و... است. او سرانجام در سال (۱۳۸۵ ه.ق.) دار فانی را وداع گفت (ر.ک. روحانی، ۱۳۸۲: ۴۰۲).

۴- بررسی کارکردها

۴-۱ کارکرد اجتماعی

خوانش، بررسی و تحلیل نشانه‌های پوشاک و زیورآلات که در محور هم‌نشینی با سایر نشانه‌های کلام قرار می‌گیرد، بیانگر اوضاع اجتماعی عصر شاعر است. [قانع] «از رهگذر لباس به‌خوبی توانسته است هویت، اعتقادات، پایگاه اجتماعی و تمایلات شخصیت‌ها و گروه‌های خاصی از جامعه را به تصویر بکشد» (فرهنگی و باستانی، ۱۳۹۳: ۱۲-۱۳).

۴-۱-۱ طبقات اجتماعی

۱. ... همه‌یال له مل لفکه له شانه
- ... «حمایل بر گردن و گوشه دستار بر دوش»^۱
۲. که‌وای گه‌رونی سه‌لته تاقدار
«قبایی از جنس گرونی و سلته‌ای گران‌بها بر تن
۳. ... شه‌یتان کوئر ئه‌که‌ن به لفکه‌ی ده‌سمال (۴۹۲)
- ... «شیطان را با گوشه دستار کور می‌کنند»

۱. از آنجاکه نویسندگان مقاله حاضر، گویشوران گُردزبان هستند، ترجمه ابیات به‌کارفته در مقاله را خود نگارندگان انجام داده‌اند.

شخصی زیبا که حمایل بر گردن دارد و گوشه دستارش بر دوشش افتاده و درکنار همسرش در خانه نشسته است و با گوشه دستمال شیطان را کور می‌کند. نگاه انتقادی شاعر از نظام طبقاتی را نشان می‌دهد. حمایل شخص و گوشه دستار، «گوا و سَلته» نشانه‌هایی هستند که زیبایی و ارزش پوشش طبقه خاصی را بیان می‌کند. فرار گرفتن این نشانه‌ها در محور هم‌نشینی درکنار واژگان خانه، نشستن، زن، شیطان و کور ریاکاری و شیادی برخی ریاکاران عصر شاعر را نشان می‌دهد. جنس و نوع لباس‌هایی که این طبقه بر تن دارند با ارزش است و تمام این نشانه‌ها اوضاع مرفه و خوب این طبقه ریاکار و دروغین را بیان می‌کند که با پوشش طبقه عامی تفاوت بسیار داشته است.

انواع لباسی که افراد بر می‌گزینند و باهم ترکیب می‌کنند، مجموعه‌ای از رمزگانند که می‌توانیم با قرائتی تحلیلی از منظر نشانه‌شناسی آن‌ها را رمزگشایی کنیم. لباس‌های مختلف در مجموع نظام نشانه‌ای هستند و موضوعاتی مانند: جنسیت، موقعیت اجتماعی، موقعیت اقتصادی، دیدگاه سیاسی و... را به نحوی نظام‌یافته نشان می‌دهد. (حسن‌نژاد، ۱۳۹۴: ۶)

۴. یه‌کی پ‌ئ‌خاوسه و یه‌ک ب‌ئ‌که‌وايه زه‌مان‌ئ‌ سه‌یره دنيا سینه‌مايه (۳۰۶)

«یکی پابره‌نه است و یکی بدون چوخه [روزگاری عجیب است] زمان دیدن و تماشا کردن است و دنیا چون سینماست» در این بیت اختلاف طبقات فرادست و فرودست را با داشتن و نداشتن «کفش و چوخه» بیان می‌کند. کفش از پوشیدنی‌های لازم برای هر کسی است؛ حال عده‌ای از مردمان عصر شاعر حتی کفش برای پوشیدن ندارند و مهم‌تر از این همراهی «کفش» با «چوخه» است. این امر نشانه‌ای برای لزوم پوشش «گوا» برای مردمان عصر شاعر است و نداشتن آن فرودستی و فقر طبقه پایین جامعه را نشان می‌دهد. «گوا» با تفاوت در نوع آن پوشش زنان و مردان گرد است؛ همان‌گونه که زن و مرد از کفش استفاده می‌کنند، «گوا» هم تن‌پوشی است که پوشیدن آن برای مرد و زن ضروری است و بخشی از پوشش روزمره آن‌هاست. حال شاعر از طبقه‌ای یاد می‌کند که حتی از پوشش ضروری روزمره بی‌بهره‌اند و عده‌ای هم در اوج توانمندی می‌زیند.

۲-۱-۴ جایگاه زنان و مردان

۵. چرپه‌ی گه‌وره کچ‌پورو ئه‌کاته مآل
«صدای (پای) دختر وقتی به خانه بازمی‌گردد»
۶. چاره‌که‌ی خامه‌ک ئه‌کاته ک‌وَلّی
«رودوشی بر دوش می‌اندازد»
نارایشت ئه‌کات به لفکه‌ی ده‌سمآل
و با دستمال خود را می‌آراید»
خرخال مه‌چه‌کی چه‌شنی سه‌وَلّی
و خرخال بر دست می‌کند»

۷. ملوئینک له مل لولو له سه ر دل
چاو پ پر له غمزه پرومته ت وپی گوئ
«گردنبند بر گردن، افتاده بر روی سینه
۸. قهف قهف زوئ فی پهش پئیچ و لولول وهک مار
تئی که ئ ل لچه ناخ له سه ر تا به خوار
«زلفش چنان سیه مار دور گردن و سینه اش می پیچد
۹. برقهی بهر چاوه و زرنگی ک ل او زه ر
...
«برق برچهمه و خش خش کلاه زر»
۱۰. ورشهی گواره گوئ زریکه ی لاگیر
هارهی پ ل پ ل ه و س ل س ل ه و زنجیر
«صدای گوشواره و لاگیر»
۱۱. شوئرتکه و کرمهک هه یاسه یی پشت
گ ویه خه تا خوار جوان ترین له گشت
«شورتک و کرمهک و کمر بند کمر
۱۲. کهوشی یه مهنی پهوشتی لادی
گل یقه از همه زیباتر»
...
«کفش های یمنی به شیوه اصیل روستا»
۱۳. کهوا ت وؤزی ئال کراس مه یله و سوور
سرکه یی ک وئلی بهرق ئه دا له دور
«قبای قرمز و پیراهنی مایل به سرخ
۱۴. سوخمه ی نارنجی گوده ل هک پئی وه
و کلاغی دوشش از دور برق می زند»
...
«جلیقه ای نارنجی با سنجاق»
۱۵. دهسته ی هه رزه کار پانک و چ و خه چاک
...
«پسران جوان هم با چوخه و رانک»
۱۶. ک ل اش هه ورامی پهسته کی بانه
پشت ئن که تان چین پهسمی زه مانه
«کلاش هورامی و پستک بانه ای برتن
۱۷. کهوا و پانت وئلی له فاس وئی جوان
فهقیانه ی دو گه زئه خاته سه ر شان
«کوا و شلواری از فاستونی زیبا
۱۸. ده مانچه له پشت فیشهک لغ له مل
ته زبئیح کاره با ت وؤزی ده نک زل
«تپانچه ای بر کمر و تیردانی برگردن انداخته
۱۹. خه نجه ری ده بان کالان ته و او زیو
تسییحی که ربایی با دانه های درشت»
...
«خنجر دبان با غلافی زرین»
۲۰. ده سه س رری ئال لفکه ی بهر که مه ر
سووچی ده سه س پ له مشتوی خه نجه ر
«دستمالی قرمز رنگ که دنباله اش به کمر رسیده
و گوشه ای از آن بر روی خنجر افتاده است»

۲۱. کُلّ اوگرونی گریچن ته‌واو لفکه له لاشان مشکی تئ‌که‌لّ او (۳۵۲-۳۵۳).

«کلاهی گرونی که کاملاً گره‌چین شده است [پوشیده] و گوشه دستار بر دوشش آویخته شده است.»

از نظر حسن‌نژاد (۱۳۹۴)، لباسی که شخص می‌پوشد نشانه‌هایی دارد که ارتباط بین او و محیط زندگی‌اش را بازگو می‌کند و زبانی است که بیان‌کننده جنسیت، جایگاه اجتماعی و باورهای فرد است که باعث به‌وجود آمدن فرهنگ‌ها و اعتقاداتی متفاوت در جامعه شده است.

قانع به انواع لباس و زیورآلات زنان و مردان کُرد اشاره می‌کند و آن‌ها را نشانه‌ای برای بیان جایگاه دختران و پسران جوان جامعه عصر خود قرار می‌دهد. دختر لباسی با رنگ‌های شاد بر تن می‌کند و خود را با انواع زیورآلات می‌آراید. این امر نشان می‌دهد که زنان کُرد در کنار لباس‌های روزمره و زیورآلاتی که بخشی از پوشش روزانه آن‌هاست، زیورآلات و لباس‌های مخصوص مراسم شادی هم دارند. زیورآلاتی که با آن کلاه را می‌آریند بیشتر مورد توجه شاعر بوده است و این نشانه‌ای از اهمیت سرپوش برای زنان کُرد است که به‌گونه‌ای نماد احترام و شأن آنان است. قانع به کلاه بر سر گذاشتن دختران کُرد در سن خاصی اشاره می‌کند که این امر نشان از گذر آن‌ها از کودکی به جوانی و نشانه‌ای از بزرگ شدن اوست که باید خود را برای زندگی آماده کند؛ زندگی‌ای که در آن هم باید به آراستگی خود بها دهد و هم پذیرای نقش‌های خود در جامعه شود. شاعر پس از یادکرد زیورآلات به تن‌پوش‌های دختران اشاره می‌کند. یادکرد پوشش‌ها نسبت به اشاره به زیورآلات در این شعر کمتر است و این نشان از اهمیت و تنوع زیورآلات در میان کُردان است. شاعر در بیان پوشیدنی‌ها به رنگ لباس‌ها هم توجه دارد: «کَوا» به رنگ قرمز، پیراهن به رنگ سرخ و «سخمه» یا جلیقه به رنگ نارنجی و... همه از رنگ‌های شاد و مهیج هستند که خود نشانه‌ای از شادبودن روحیه کُردها است و شادی مراسم موصوف را به خواننده القا می‌کند. قرار گرفتن واژگان مربوط به لباس و زیورآلات، رقص و واژه دختر در محور هم‌نشینی در تمام شعر نشانه‌ای برای بیان آزادی زنان کُرد در جامعه است. قانع بعد از وصف دختران به وصف پسران در این مراسم می‌پردازد. از انواع پوشش مردان کُرد یاد می‌کند (رآنک، چُوخه، په‌ستهک و...) که ضمن اشاره به پوشش با موصوف ساختن کلاش به هورامی و پستک به بانه تخصص هورامی‌ها را در چیدن کلاش و بانه‌ای‌ها را در ساختن په‌ستک نشان می‌دهد. چینش واژگان «فقیانه دووگژ، فیشک‌لُغ، تَزیح کاربا (کهربا)» با دانه‌های درشت، خنجری با غلاف طلایی، دستمال گردنی به رنگ قرمز در محور هم‌نشینی نشانه‌هایی هستند که عزت نفس توأم با غرور، مردانگی، شجاعت، مبارزه‌جویی و آزادی مردان کُرد را بازگو می‌کند. واژگان تپانچه، تیردان و خنجر که وسیله‌ای برای

آراستگی مردان ذکر شده است، نشانه آمادگی مردان گُرد برای مبارزه در هر زمان و مکان است. ازسوی دیگر، اشاره به پوشاک و زیورآلات دختران پیش از پسران نشانه اهمیت جایگاه زنان گُرد در جامعه کردستان است.

۳-۱-۴ بهداشت

۲۲. کلاوی لار دا ئهن ئی ...
 «کلاهش را کج بر سر می‌نهد» ...
 ۲۳. ته‌قله چل‌کن رانک ش پ
 «کلاهی کثیف و رانکی (شلوار) کهنه
 و در آنجا به بازی و شادی می‌پردازند.» (۳۹۰)
 اشاره به کلاه و «ته‌قله» به‌عنوان سرپوش پسران نشان از اهمیت سرپوش برای مردان گُرد است؛ پوشش روزمره‌ای که در هر شرایط آن را به سر می‌کنند. ازسوی دیگر، «چل‌کن (کثیف)» بودن «ته‌قله» و «شر (کهنه)» بودن رانک نشانه‌ای از مناسب‌نبودن اوضاع بهداشتی عصر شاعر و اهمیت‌ندادن به نظافت کودکان در طبقه فرودست جامعه است.

۲-۴ کارکرد اقتصادی

از دیرباز تاکنون لباس و زیورآلات بیانگر اوضاع اقتصادی مصرف‌کنندگان آن است.
 ۲۴. تو خوا ناغای خ‌وم مه‌یکه به گآله
 «تو را به خدا سوگند اربابم مرا به سخره مگیر
 اما چرا باید تو لباسی از فاستونی بپوشی و من پوششی
 از جنس شال (پشم).»
 «فاستونی» نوعی پارچه مرغوب در عصر شاعر و «شال» پارچه پشمی محلی بوده است. این دو نوع پارچه از نظر کیفیت و ارزش کاملاً از هم متمایزند. واژه آغا به‌خوبی حاکمیت نظام ارباب‌رعیتی بر جامعه شاعر را نشان می‌دهد. «فاستونی و شال» هم نشانه‌هایی هستند که رفاه اقتصادی دو طبقه آقا و خود شاعر-که از طبقه فقیر جامعه است- را نشان می‌دهد.

۲۵. ده گوی شل که له بو ئهم خووگه پراوه
 «به این غوغای آشفته بازاری گوش بسیار
 کراس ئکم هه‌یه گشتی دپراوه
 که پیراهنی دارم پاره است»
 ۲۶. له بهر ئهم دهرده یه حال‌م که‌ساسه
 «دردناک‌تر اینکه می‌دانم تا بمیرم
 نه‌زنام تا کوو ئه‌مرم هه‌ر کراسه (۳۰۰)
 این پیرهن پاره پوشش من است.»

قانع خود از طبقه فقیر جامعه است و به‌خوبی با درد فقرا آشناست و در سروده‌هایش فریاد آنها

می‌شود. شاعر پیراهنی بر تن دارد که از شست‌وشوی آن خودداری می‌کند؛ زیرا لباس دیگری ندارد که بر تن کند تا آن را بشوید. پیراهن پاره با پینه‌های فراوان نشانه‌ای از اوضاع نامناسب اقتصادی شاعر است؛ همراهی «کراس (پیراهن)» با حال «که‌سأس (پیشان)» در بیت دوم نیز اندوه شاعر از این اوضاع اقتصادی را نشان می‌دهد. شاعر با نشانه قراردادن «کراس» خود اوضاع اقتصادی جامعه عصر خود را به تصویر می‌کشد.

۳-۴ کارکرد ملی‌گرایی

۲۷. سهر یو سهر بازی چاکه نه‌ک له بو چه‌تفه‌یی گران ... (۱۸۱)

«سر برای فداکردن شایسته است نه برای پوشیدن دستار گران‌بها» ...

سر آدمی تنها زمانی با ارزش است که آن را در راه وطن فدا کند. سری که تنها به فکر آراستن و پوشیدن سرپوش‌های گران‌بها باشد ارزشی ندارد. واژه «چتفه و گران» نشانه‌هایی هستند که شاعر با یادکرد آن‌ها به مرفه‌هان جامعه - که از اندوه وطن فارغ هستند - طعنه می‌زند.

۲۸. تا ک‌ل‌اشی بهن چنی ژئ‌ر مه‌حکه‌می خ‌ؤم دهس بدا قونده‌ره‌ی ته‌سک و تروسک و لار و خوارم بو‌چی

«تا کلاش ساخته دست مردمان خودم باشد کفش نازک و کج و مدل‌دار را می‌خواهم چه‌کار»

۲۹. رانک و چ‌ؤخه‌م دهس که‌وئ‌ چیمه له فاس‌ؤن و حهریر جاوی خ‌ؤمال‌یم بب‌ئ‌ چیتی توجارم بو‌چی (۲۲۸)

«تا چوخه و شلوار خودم در دسترسم باشد فاستون و و تا جاو (نوعی پارچه پشمی) خودم باشد پارچه حریر را می‌خواهم چه‌کار چیت تجاری را می‌خواهم چه‌کار»

شاعر مخاطبان خود را به مصرف تولیدات ملی فرا می‌خواند. «کلاش» آنگاه که با صفت «به‌ن چن» همراه می‌شود نشانه سادگی و کم‌ارزشی آن است؛ اما آنگاه که با عبارت «ژیر مَحکمه‌ی خُوم» همراه می‌شود ارزش و اهمیت تولیدات داخلی را بیان می‌کند و چنان نشانه‌ای، ملی‌گرایی را به مخاطب القا می‌کند. در بیت دوم «رانک و چوخه» را که پوشش بارز مردان گُرد است بر لباس‌های از جنس فاستون و حریر برتری می‌دهد و «جاو» را که نوعی پارچه پشمی و دست‌بافته خود مردم گُرد است برتر از پارچه‌های وارداتی می‌داند. هریک از واژگان «چوخه، رانک و جاو» سادگی پوشش مردم را نشان می‌دهد و آنگاه که شاعر آن‌ها را بر فاستونی و حریر ... برتری می‌دهد، نشانه‌ای از وطن‌پرستی شاعر است و مخاطب را به مصرف تولیدات داخلی - در رفع نیازهای اولیه زندگی و آنچه که امکان تولیدش در داخل وجود دارد - ترغیب می‌کند. «رانک و چوخه و کلاش» پوشش اصیل و اولیه مردان گُرد است و شاعر هم آن‌ها را نشانه‌ای از همان نیازها قرار داده است که اصالت پوشاک مردم گُرد را نشان می‌دهد

و مخاطبان را به حفظ اصالت و استقلال خود می‌خواند.

۴-۴ کارکرد اخلاقی

۴-۴-۱ علم‌آموزی

۳۰. شوکورئی‌سته که کۆکۆمه به چه‌شنی کۆتری مائی که‌وای په‌ستیوو نه‌زاینیم درپی و یه‌ک ده‌فعه داممائی (۱۴۹) «خدا را شکر اکنون که چون کبوتر «کوکو» سر می‌دهم قبای پستی و نادانی را دریدم و تماماً از تن درآوردم.» نادانی و خرافات - که دامان مردم گُرد را گرفته - اکنون به آگاهی بدل شده است. شاعر نماینده و نماد مردم سرزمین خود است که نادانی را از خود دور کرده؛ قانع «کَوا» را - که پوشش همیشگی مردم است - نشانه‌ای قرار داده است که دامن‌گیر بودن خرافات و جهل را در دوران خود بیان کند و آنگاه که این نشانه با واژگان «داممائی و درین (کندن و دریدن)» همراه می‌شود، آگاهی و ازبین‌رفتن جهل و خرافات را نشان می‌دهد و به‌گونه‌ای تحولات علمی و ادبی در حال وقوع در کردستان آن عصر را به تصویر می‌کشد.

۴-۴-۲ عزت نفس

۳۱. له‌ئهربابی که‌رم دورم به‌کس خۆم ناشنا ناکه‌م کراسی چه‌رمی خۆم ئه‌درم سوآلی سهر که‌وا ناکه‌م (۱۵۱) «از ارباب کرم دوری می‌کنم و با هیچ‌یک میل آشنایی ندارم پیراهن چرمی خودم را می‌درم و از کسی کوا نمی‌طلبم.» شاعر محتاج بخشش انسان‌های سخاوتمند نیست؛ زیرا او به داشته‌های خود بسنده کرده است و بیش از داشته چیزی نمی‌خواهد. «کراسو کَوا (قبا)» دو تن‌پوش همیشگی و توأمان مردم گُرد است. شاعر با وجود ضرورت «کَوا» برای همراهی «کراس»، تنها به «کراس» خود بسنده می‌کند و برای «کَوا» به درگاه کسی روی نمی‌آورد. «کراس» ضروری‌ترین تن‌پوش است که در این بیت نشانه حد اقل داشته هر انسانی است و «کَوا» که همراه «کراس» پوشیده می‌شود و بخشی از پوشش ضروری و روزمره مردم است، نشانه نداشته‌های آدمی است. این دو تن‌پوش نشانه بسنده کردن به حد اقل‌ها و دوری از طلب از دربار بزرگان است که عزت نفس شاعر را نشان می‌دهد.

۴-۴-۳ ریا

۳۲. تاوئی کوردم پانک و چۆخه و مئزهر و گاهئ شه‌پقه گه‌ه قه‌له‌نسوو گاهئ خووده‌ی سهرگران په‌سته‌ک له‌به‌ر (۱۸۲).

«لحظه‌ای گُردم و رانک و چوخه و میزر و پستک گاهی کلاه لبه‌دار، گاهی قلنسوه و گاهی کلاه‌خودی بر تن دارم گران‌بها (سنگین) بر سر دارم.»

«رآنک، چُوخَه، میزه رَ و په‌سته‌ک» همه لباس مردم کرد است، همراهی این واژه‌ها با واژه «تاوی» (لحظه‌ای) در مصراع اول و آمدن انواع کلاه‌های دیگر در مصراع دوم و همراهی آن‌ها با واژه گاهی نشانه نان به نرخ روز خوردن منفعت‌طلبان است. «لباس پدیدارترین وجه شخصیت یک انسان به شمار می‌آید و نشانه‌شناسی لباس اهمیت ویژه‌ای در شخصیت‌شناسی دارد» (حسن‌نژاد، ۱۳۹۴: ۶۰).

۵-۴ کارکرد فرهنگی

اشاره به پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع گاه نشانه‌ای برای بیان فرهنگ مردم کُرد است. «در تمام دوران‌های مختلف تاریخ نوع فرهنگ مردم رابطه مستقیمی با چگونگی پوشش و زیورآلات تزئینی آن‌ها داشته و می‌تواند نمودار سطح فرهنگی مردم باشد» (امیرصدری، ۱۳۹۰: ۴).

۱-۵-۴ باور به تأثیر فلک در سرنوشت

۳۳. سه‌یرکه چه‌رخ‌ی ک‌وَن چ‌ل‌وَن ش‌اَل و جاو‌ئ‌ه‌کا دوزمن به پوچی سیبه‌ر مه‌یلی به هه‌تاو‌ئ‌ه‌کا (۴۳)

«نگاه کن چرخ کهن چگونه شال و جاو می‌کند (هردم به با سایه هم دشمن است میل به آفتاب دارد»

شیوه‌ای جلوه می‌کند)

۳۴. ساَل‌ی باش فه‌لا نان ب‌راو‌ئ‌ه‌کا ئاها که فه‌ل‌ه‌ک ش‌اَل و جاو‌ئ‌ه‌کا (۱۰۲).

«سال نیکو نان کشاورز را می‌برد نگاه کن فلک شال و کلاه می‌کند!»

اینکه فلک لحظه‌ای لباسی از جنس «شال» و لحظه‌ای لباسی از «جاو» بر تن می‌کند نشانه دگرگونی و تغییرات پیش‌بینی‌ناپذیر روزگار است. در باور مردم این تغییر و دگرگونی ناگهانی بر حیات مردم مؤثر است و هر رخدادی که در حیات فردی و اجتماعی آن‌ها روی می‌دهد ناشی از گردش فلک است.

۲-۵-۴ جشن‌ها

۳۵. هه‌موو لیب‌اسی تازه له به‌ردا هه‌موو م‌ئ‌زه‌ری شیرین له سه‌ردا

«همه لباس نو بر تن دارند و میزری زیبا بر سر»

۳۶. ... نه دایک سه‌ر و جلی ئه‌ش‌وَرِئ نه باوکی هه‌یه به‌رگی بگ‌وَرِئ (۳۵۷)

«... [اما یتیم] نه مادری دارد که سر و لباس او را بشوید و نه پدری که لباس‌هایش را عوض کند.»

نظافت، پوشیدن لباس نو، دیدوبازدید، شادی و... آداب رایج مردم کُرد در عیدها است. در این ابیات «جَل» (لباس) که با شستن هم‌نشین می‌شود نشانه نظافت و شست‌وشو برای عید است. واژه «بَرگ» (لباس) هم آنگاه که در محور هم‌نشینی با واژه «بگ‌وَرِئ» (عوض کردن) قرار می‌گیرد با رویکرد نشانه‌شناسی درخور تأمل می‌شود و عوض کردن لباس و نظافت و متفاوت بودن لباس عید با لباس

روزمه را نشان می‌دهد. در بیت اول نبودن لباس همه مردم نشان از اهمیت این روز نزد مردم گُرد است. ازسوی دیگر، نشان می‌دهد که مردم تنها سالی یک بار آن هم در روز عید فطر یا قربان توان تهیه لباس نو داشته‌اند.

۳-۵-۴ سوگند

۳۷. ... به هارپی پویله‌ی نازک نه‌وهالان (۳۷۵)

... «به صدای پویله‌ی (زیور) زیبارویان»

شاعر به زیورآلات زیبارویان گُرد سوگند یاد کرده است. این سوگند آنگاه که با واژه «پویله» همراه می‌شود، نشانه ارزش زیورآلات نزد مردم گُرد و مهم‌تر از آن، شأن و جایگاه والای زن در جامعه عصر شاعر است که زنان تا آنجا حرمت داشته‌اند که به زیورآلات آن‌ها سوگند یاد شده است.

۴-۵-۴ تقدیرباوری

۳۸. فهاد نابه‌کام نه‌نئ‌ئ‌ئ‌ته بیستون خه‌سره و له م‌ل‌ک و مال‌ئ‌ه‌پ‌وش‌ئ‌ که‌وای ناز (۱۲۸)

«فهاد را ناکام به بیستون می‌فرستد و خسرو در مُلک خود قبای ناز بر تن می‌کند.»

سرنوشت است که رنج یا آرامش را به انسان‌ها می‌بخشد. «گوا» پوشیدن خسرو نشان می‌دهد که این نوع پوشش صرفاً مختص مردم عامی نبوده است، بلکه شاهان و درباریان نیز آن را بر تن می‌کرده‌اند. صفت ناز که برای «گوا» آمده است، گران‌بها بودن و رفاه طبقه مرفه را نشان می‌دهد. ناکامی فهاد و «گوا» ناز پوشیدن خسرو تقدیر و سرنوشت دو طبقه رنجبر و مرفه جامعه را نشان می‌دهد.

۵-۵-۵ آداب خاص لباس پوشیدن

۳۹. له مووروی سهوز و له شین و له سوور له‌رزانه‌ئ‌کا به‌رق بدا له دوور

«با مهره‌های سبز و آبی و قرمز لِرزانه برای خود درست می‌کند که از دور برق بزند»

۴۰. پ‌ئ‌چ‌ک‌ه‌ی که‌ل‌انه یا ق‌وش‌ه‌ی ع‌ج‌ه‌م ناویزان‌ئ‌کا له زور و له که‌م

«انواعی از سکه‌ها را کم و زیاد بر خود می‌آویزد»

۴۱. ک‌ل‌اش په‌رؤ‌چ‌ن به‌ به‌ن په‌ش چ‌ن‌راو کول‌ه‌ن‌جه چیتی سوور کونو داپزاو

«کلاشی پارچه‌ای با نخ سیاه بافته شده و جلیقه‌ای کهنه از جنس چیت قرمز (بر تن می‌کند)»

۴۲. سوونکه سابوون‌ئ‌ و له‌ل له‌ت‌ئ‌ شانه له‌ت‌ئ‌ ناوئ‌نه له گیرفانیانه

«تکه‌ای صابون و تکه‌ای شانه و تکه‌ای آینه در جیب می‌گذارد»

۴۳. کوریش بست‌ئ‌ خام فه‌قیانه‌ی ملی که‌وا کون‌ باوکی بؤ‌ به‌رگ و جلی

- «پسرهم فقیانه بر گردن می‌اندازد
 و گَوای کهنه پدرش را می‌پوشد»
۴۴. نیو گهز چیتی سوور هه‌ل ئه‌درئ س ئ جار
 ئه‌یدا سهر به‌یه‌ک درئ ژ وه‌کو مار
- «نیم متر پارچه قرمز را سه بار می‌بُرد
 چه پائی پشته می‌زهری سهری
۴۵. چه پائی پشته می‌زهری سهری
 و دسته‌ای گل بر کمرش می‌زند.»

«مجموعه قواعد حاکم بر لباس پوشیدن یک جامعه، میدان انتخاب معنادار افراد آن جامعه را نشان می‌دهد. در همین راستا نحوه انتخاب و ترکیب انواعی که هرکس برای خودش برمی‌گزیند، سبک خاص لباس پوشیدن آن فرد را نشان می‌دهد» (حسن‌نژاد، ۱۳۹۴: ۵). تفاوتی میان پوشش دختران و پسران گُرد در کودکی نیست؛ اگر تفاوتی هم باشد، ضعیف است؛ اما به محض اینکه به نوجوانی رسیدند، هرکس لباس متفاوتی می‌پوشد. دختر باید در سن خاصی سرپوش رایج محلی بر سر کند. «لهرزانه» - که زیوری برای آراستن کلاه است - نشانه اهمیت به زیبایی سرپوش و سربند است. از سوی دیگر، این سرپوش و سربند نهادن، آماده‌شدن دختر برای حضور در جامعه و پذیرفتن نقش زنانگی را نشان می‌دهد که دختر از کودکی گذر کرده و اکنون به سن بلوغ رسیده است و آمادگی برای پذیرفتن نقش همسری را دارد.

پوشش پسران نیز تغییر می‌کند؛ «فقیانه‌ای» که می‌بندد، نمادی از جوانی و عزت نفس توأم با غرور است. «گوا» پوشیدن پسران - که پوشش رایج مردان گُرد است - نشانه تحول و گذر از کودکی به بزرگسالی است. آنگاه که پسر جوان شالی بلند به کمر می‌بندد، آمادگی او را برای کار و پیشه نشان می‌دهد و سربند او آمادگی حضور در جامعه و شروع زندگی مشترک و مسئولیت‌پذیری را نشان می‌دهد. سرپوش، خردمندی و آگاهی را هم برای مخاطب تداعی می‌کند. این ابیات خواه‌ناخواه آیین پاگشایی مردم کهن را برای مخاطب بیان می‌کند «در ساده‌ترین و فراگیرترین تعریف پاگشایی می‌توان گفت ... یعنی پس پشت‌نهادن آزمون‌های سخت و دشوار و هر کردار دیگر برای جدا آمدن از زینه (مرحله) کودکی و رسیدن به زینه پختگی و بلوغ» (اتونی، ۱۳۹۰: ۸۳).

برپایه این ابیات دختر و پسر گُرد پس از طی مرحله کودکی همراه با رشد جسمی به پختگی روانی - اجتماعی می‌رسند و این گذر به گونه‌ای نمادین در لباس و پوشش آن‌ها جلوه‌گر می‌شود؛ در میان زردشتیان نیز کشتی‌بستن و سدره‌پوشیدن در زمره آیین‌های پاگشایی است. باتوجه به زردشتی بودن گُردها پیش از اسلام، این تحول پوشش در نوجوانی را می‌توان از بقایای این آیین کهن در میان گُردها

دانست.

۶-۵-۴ آداب عزا

۴۶. ب‌ویه دایم لباسی ماته‌می وا له به‌را خانه خوئیه ناروا دوکه‌ل له مآلی بئ ده‌را (۵۸)
 «دلم همیشه لباس ماتم بر تن دارد زیرا منزل (ماتم) است و دود از خانه بی در بیرون نمی‌رود.»
 ترکیب لباس ماتم نشانه‌ای است که گردها برای مراسم عزاداری لباسی متفاوت با لباس روزمره و دیگر مراسم بر تن می‌کنند. بارزترین تفاوت لباس عزا با لباس‌های دیگر رنگ تیره لباس عزا است. ترکیب لباس ماتم نشانه اندوه درونی شاعر است.

۶-۴ کارکرد روانی

شعر عرصه‌ای برای ظهور و بروز احساسات درونی شاعر است؛ عشق و اندوه دو احساس غالب در کلام قانع است.

۱-۶-۴ عشق

عشق آنگاه که با اندوه و تنهایی همراه می‌شود، زیباترین سروده‌های قانع را به نمایش می‌گذارد. عشق با معشوق معنا می‌یابد و شاعر به توصیف زیبایی‌های معشوق می‌پردازد. پوشش محبوب بهترین و زیباترین نشانه‌ای است که زیبایی محبوب را به تصویر می‌کشد.

۴۷. کواخ‌په‌ی خ‌پخال و زپ‌ر و گوشه‌واره‌ی نقره‌بین کوا بریقه‌بی لاجه‌ناخ و کوانی کئ‌شی لفکه‌دار (۱۰۳)
 «کجاست خرخر خرخال و خ‌ش خ‌ش گوشواره نقره؟ کجاست برق لاجناخ (نوعی زیور) و سربند دنباله‌دار؟»
 شاعر بی‌آنکه از چهره و اندام محبوب سخن گفته باشد تنها با ذکر زیورآلاتی که محبوب، خود را با آن‌ها آراسته است، زیبایی و دورازدسترس بودن او را به ذهن مخاطب متبادر می‌کند و این زیورآلات رمزگانی از زیبایی معشوق و درعین حال فراق محبوب می‌شود.

۲-۶-۴ بیان اندوه

۴۸. ئه‌وه‌یی مه‌حرم به‌ه‌ردم بئ سه‌بایه ئه‌وه‌یی ده‌س خاته سه‌ر شانم عه‌بایه
 «تنها کسی که با دردم محرم است، باد صباست و تنها کسی که دست بر شانم نهد عباس است»
 ۴۹. کراس‌ئ‌کی سه‌بوریم کرده به‌ر خ‌ؤم گ‌پی جهرگم سوتانی ههر که‌وایه (۲۵۳)
 «پیراهنی از صبوری بر تن کرده‌ام که شعله آتش درونم آن را سوزانده و تنها کشوا باقی مانده است.»
 «کوا» پوششی است که بر دوش انداخته می‌شود؛ حال تنها دستی که بر دوش شاعر است و همراز

اوست «کَوا» است. همراهی «کَوا» با شانه و دست بر دوش انداختن نشانه تنهایی و «کَوا» پوشی شاعر است. «کراس» که پوشش همیشگی مردم است، با صبر همراه شده که همراه همیشگی شاعر است و «کراس» نشانه همیشگی بودن و همراه بودن صبر با شاعر است. «کَوا» هم که بر روی «کراس» می‌پوشند، نشانه تظاهر است؛ زیرا شاعر از شدت رنج و سختی صبر خود را از دست داده است و اکنون تنها تظاهر به صبر می‌کند.

۵- نتیجه‌گیری

واژگانی که در متون ادبی به کار می‌روند نشانه‌هایی برای بیان معانی فراتر از معنای صریح و ظاهری هستند. پوشاک و زیورآلات به‌منزله یکی از مهم‌ترین نشانه‌های فرهنگی و اجتماعی همواره در اشعار شاعران گُرد نمود یافته است. بررسی کارکرد پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع با رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی بیانگر آن است که شاعر از این نشانه‌ها برای بیان مفاهیم ضمنی درکنار مفاهیم صریح بهره برده است. او نه تنها به پوشاک و زیورآلات محلی مردم گُرد اشاره صریح داشته، بلکه همین پوشش‌ها نشانه‌هایی برای بیان مفاهیمی است که گاه به سبب اوضاع فرهنگی و سیاسی جامعه توان بیان آن‌ها را نداشته است و به شیوه‌ای هنرمندانه این مضامین ضمنی را در دل نشانه‌ها نشانده است.

اشاره به پوشاک و زیورآلات در دیوان قانع گاه نشانه‌ای برای بیان اوضاع اجتماعی حاکم بر جامعه عصر شاعر است و شاعر با آن به نظام طبقاتی ارباب-رعیتی حاکم در دوران خود می‌تازد؛ زیرا این نظام سبب ظلم به عامه مردم، عقب‌نگهداشتن آن‌ها و عامل اصلی فقر و خرافه‌پرستی در جامعه کردستان آن دوران بوده‌اند. گاه با همین نشانه‌ها به نقش و جایگاه زنان و مردان گُرد جامعه و میزان آزادی زنان و اهمیت آراستگی و زیورآلات در آن دوران اشاره می‌کند که زنان در مراسم گوناگون آزادانه پایه‌پای مردان حضور داشته‌اند.

یکسانی نام برخی پوشش‌ها چون «کَوا، کراس، میزَر، شال» در میان زنان و مردان -باوجود تفاوت در آن‌ها- جایگاه زنان در جامعه کردستان را بازگو می‌کند. آنگاه که از پوشش مردان یاد می‌کند نشانه مبارزه‌طلبی و آمادگی همیشگی گُردها برای دفاع از وطن می‌شود. اشاره به انواع سرپوش‌ها نشانه اهمیت این نوع پوشش برای زنان و مردان است؛ زیرا برسر نهادن کلاه گذر از مرحله کودکی به بزرگسالی و آمادگی برای حضور در جامعه، آمادگی برای پذیرفتن نقش‌های بزرگسالی، آمادگی برای آغاز زندگی مشترک، آمادگی برای کار و پیشه و بزرگ شدن و خردمندی را نشان می‌دهد. گاه با همین نشانه‌ها درکنار دیگر واژه‌ها در محور هم‌نشینی به اوضاع بهداشتی جامعه اشاره می‌کند.

پوشاک و زیورآلات گاه نشانه‌ای برای بیان مفاهیم اقتصادی است. جنس و نوع پوشش، رنگ، کهنه و نبودن آن نشانه‌هایی برای بیان توان اقتصادی طبقات مختلف است. لباس نو به‌ویژه در روز عید رفاه اقتصادی صاحب‌منصبان را بیان می‌کند که عامه مردم از این توان اقتصادی بی‌بهره بوده‌اند. داشتن تنها یک تن‌پوش نشانه عجز شاعر از تهیه لباسی دیگر است. گاه همین پوشاک و زیورآلات نشانه‌هایی برای بیان حس وطن‌پرستی می‌شود و به‌صورت رمزگان آمادگی شاعر و تمام مردم گُرد برای فداکردن جان در راه وطن را بیان می‌کند. تولید داخل و حفظ اصالت پوشش محلی نزد شاعر اهمیت والایی دارد و به این شیوه جوانان را آگاه می‌کند که دنباله‌رو فرهنگ بیگانه نباشند.

بررسی‌های انجام‌شده نشان داد که مفاهیم اخلاقی چون علم‌آموزی، عزت‌نفس، قناعت و پرهیز از ریاکاری هم از نظر شاعر دور نمانده است. از آنجا که پوشش بارزترین پدیده فرهنگی هر ملتی است، به یقین کارکردهای فرهنگی پوشاک و زیورآلات را در دیوان قانع نمی‌توان نادیده گرفت. پوشش خاص در مراسم خاص نشانه اهمیت پوشش و تفاوت آن در موقعیت‌های گوناگون است. بیان سوگند با اشاره به زیورآلات نشانه اهمیت زیورآلات نزد گُردها است.

اعتقاد به سرنوشت و تقدیرباوری از باورهای رایج گُردها است که قانع با اشاره به جنس و نوع پوشش‌ها این باور را بیان می‌کند. تحول لباس کودکان آنگاه که به نوجوانی و جوانی می‌رسند، آداب خاص پوشش را که یادآور آیین پاکشایی اقوام کهن و گذر از مرحله کودکی به مرحله بلوغ است، نشان می‌دهد. سربند، کراس، گوا، زیورآلاتی که با آن کلاه را می‌آرایند بزرگی، نقش‌پذیری، آمادگی و حضور در جامعه و... را نشان می‌دهد. در پایان پوشش و زیورآلات نشانه بیان حالات روحی شاعر از عشق، تنهایی و اندوه می‌شود. با این اشارات دوری و ارزشمندی محبوب را به تصویر می‌کشد.

به‌طور خلاصه می‌توان گفت شاعر به یاری این نشانه‌ها اوضاع اجتماعی، اقتصادی، ملی، فرهنگی، اخلاقی و روانی جامعه خود را بیان می‌کند؛ اما قانع بیشتر به اوضاع اجتماعی نظر داشته است.

منابع

- اتونی، بهروز (۱۳۹۰). پاکشایی قهرمان در حماسه‌های اسطوره‌ای. *ادب پژوهی*، ۵(۱۶)، ۸۱-۱۰۵.
- ادوای، مظهر؛ ناظمیان فرد، علی؛ وکیلی، هادی (۱۳۹۶). تحلیل فرهنگی و تاریخی از وضع خوراک و پوشاک در هورامان دوره قاجار و پهلوی اول (با استفاده از دیوان ملا حسن دزلی). *پژوهشگاه علوم/نسانی و مطالعات فرهنگی*، ۷(۱) (پیاپی ۱۳)، ۱-۳۱.

امیرصدری، گلنار (۱۳۹۰). *معرفی و بررسی زیورآلات در متون و آثار ایران باستان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد

رشته فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه شیراز.

گیرو، پیر (۱۳۸۳). *نشانه‌شناسی*. مترجم: محمد نبوی. تهران: آگه

جوادی، سارا؛ جهان‌بخت‌لیلی، امید؛ شعبانی چافجیری، هادی (۱۴۰۰). بازنمود نشانه‌های هویت اسلامی در رمان *الرجل الذی آمن بر پایه نشانه‌شناسی اجتماعی* پیر گیرو. *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، ۱۳(۱)، ۲۰۷-۲۲۹.

جوادی یگانه، محمدرضا؛ کشفی، سید علی (۱۳۸۶). *نظام نشانه‌ها در پوشش*. *شورای فرهنگی اجتماعی زنان* (کتاب زنان)، ۱۰(۳۸)، ۶۲-۸۷.

چندلر، دانیل (۱۳۸۷). *مبانی نشانه‌شناسی*. مترجم: مهدی پارسا. تهران: سوره مهر.

حسن‌نژاد، سودابه (۱۳۹۴). *تحلیلی بر نشانه‌شناسی لباس در آثار بهرام بیضایی (نمونه‌های مورد مطالعه: سگ‌کشی، مسافران)*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته پژوهش هنر، دانشگاه اردکان.

حق‌شناس، علی‌محمد؛ عطاری، لطیف (۱۳۸۶). *نشانه‌شناسی شعر*. *دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران*، ۱۸۳(۱)، ۴۵-۱۹.

روحانی، بابامردوخ (۱۳۸۲). *تاریخ مشاهیر کرد*. به کوشش محمد ماجد مردوخ روحانی. چاپ دوم، جلد ۲. تهران: سروش.

زارع، آناهیتا (۱۳۹۴). *نشانه‌شناسی بومی زیورآلات مهاباد*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته گرافیک، دانشگاه آزاد اسلامی: تهران.

سبزعلیپور، جهان‌دوست؛ عاشوری شهرستانی، حوا (۱۳۹۷). *پوشاک، فرهنگ و کارکردهای آن در عصر غزنویان* بر مبنای تاریخ بیهقی. *مطالعات ایرانی*، ۱۷(۳۴)، ۱۱۶-۱۳۵.

سجودی، فرزانه (۱۳۸۷). *نشانه‌شناسی کاربردی*. تهران: علم.

شکوهی‌راد، شبنم (۱۳۹۴). *شناسایی، تحلیل و طبقه‌بندی واژگان و اصطلاحات مرتبط با پوشاک در شاهنامه فردوسی*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته طراحی پارچه و لباس، دانشگاه اردکان.

ضمیران، محمد (۱۳۸۲). *درآمدی بر نشانه‌شناسی هنر*. تهران: قصه.

طایفی، شیرزاد؛ مدنی رازقی، مرضیه (۱۴۰۱). *خوانش انتقادی رمان (نام تمام مردگان یحیاست)* با رویکرد نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو. *مطالعات زبانی و بلاغی*، ۱۳(۳۰)، ۱۶۷-۱۹۴.

عموری، نعیم؛ خلیلی، پروین (۱۳۹۹). *نشانه‌شناسی اجتماعی مقامات حریری با تکیه بر نظریه پیر گیرو*. *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، ۱۲(۱)، ۱۵۷-۱۷۷.

فرامرزی کفاش، ریحانه؛ عشقی سردهی، علی؛ دلبری، حسن؛ امیر احمدی، ابوالقاسم (۱۳۹۸). *تحلیل و تفسیر کارکردهای پوشاک در رمان کلیدر*. *تفسیر و تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی*، ۱۱(۳۹)، ۱۲۹-۱۴۶.

فرهنگی، سهیلا؛ باستانی خشک بیجاری، معصومه (۱۳۹۳). *نشانه‌شناسی اجتماعی رمان بیوتن*. *نقد ادبی*، ۷(۲۵)،

۱۵۱-۱۲۱.

قانع، محمد (۱۳۹۳). *دیوانی قانع: کوکردنه‌وه‌ی بورهان قانع*. چاپی هه‌شتمه‌م. تهران: پانیز. کارکن جلال، راضیه (۱۳۹۱). *نشانه‌شناسی پوشاک ایرانیان در دوره قاجار*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته هنر، دانشگاه اصفهان.

کریم‌پور، نسرین؛ آلیانی، فرشته (۱۳۹۵). *نشانه‌شناسی فرهنگی خوراک و پوشاک در قرن ششم هجری به استناد اشعار خاقانی شروانی*. *بازدهمین گردهمایی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی ایران*. موسوی، سید مهدی؛ اردلانی، شمس‌الحاجیه؛ سید صادقی، سید محمود (۱۴۰۰). *نشانه‌شناسی فرهنگی غزلیات شمس بر اساس اسطوره‌های نجومی*. *فصلنامه زبان و ادب فارسی دانشگاه آزاد سنندج*، ۱۳ (۴۹)، ۲۸۷-۳۲۷.

نقابی، عفت؛ اکبری، مهناز (۱۳۹۹). *تحلیل اجتماعی فرهنگی سفرنامه حاج سیاح بر پایه نظریه نشانه‌شناسی اجتماعی پیر گیرو*. *دو فصلنامه زبان و ادبیات فارسی*، ۲۸ (۸۸)، ۳۰۳-۳۲۳. یوهان سون، یورگن دینس؛ لارشن، سونداریک (۱۳۸۷). *نشانه‌شناسی چیست؟* چاپ اول. مترجم: علی میرعمادی. تهران: ورجاوند.

References

- Advai, M., Nazemianfard, A., & Vakili, H. (2017). Cultural and historical analysis of food's and clothe's conditions in Howraman during Qajar period and First Pahlavi eras (Based on Mollah Hassan Dezli's Poetical Works). *Institute of Humanities and Cultural Studies*, 7(1 (13)), 1-31. (In Persian) <https://doi.org/10.30465/shc.2017.2433>
- Amirsadri, G. (2011). *Introduction and cheeking of jewelry in the texts and works of Ancient IRAN*. M.A. Thesis in ancient cultures and languages, Shiraz University. (In Persian)
- Amouri, N., & Khalili, P. (2020). The social semiotics of the Hariri authorities, based on Pierre Guiraud theory. *Sociological of Art and Literature*, 12(1), 157-177. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jsal.2020.78616>
- Atooni, B. (2011). The hero's initiation in mythical epics. *Adab Pazhuhi (Literary Studies)*, 5(16), 81-105. (In Persian) <https://sid.ir/paper/137764/en>
- Chandler, D. (2008). *Basics of semiotics* (M. Parsa, Trans.). Tehran: Sooreye Mehr (In Persian).
- Faramarzi-kaffash, R., Eshghi-Sardehi, A., Delbari, H., & Amir Ahmadi, A. (2019). Analysis and interpretation of clothing functions in Klidar's novel. *Interpretation and Analysis of Persian Language and Literature Texts (Dehkhoda)*, 11(39), 129-146. (In Persian)
- Farhangi, S., & Bastani-Khoshkbijari, M. (2014). Social semiotic of Bivatan's novel. *Literary Criticism*, 7(25), 121-125. (In Persian)
- Guiraud, P. (2004). *Semiotics* (M. Nabavi, Trans.). Tehran: Agah. (In Persian)

- Haqshenas, A. M., & Atari, L. (2007). Semiotics of poetry. *University of Literature and Human Sciences Tehran University*, (183), 19–45. (In Persian)
- Hassan Nejad, S. (2016). *An analysis of the semiotics of clothing in the works of Bahram Beyzaie (Study samples: Killing Dogs, Passengers)*. M.A. Thesis in art research, Ardakan University. (In Persian)
- Javadi, S., Jahanbakht Leili, O., & Shabani Chafjiri, H. (2021). Representation of the signs of Islamic identity in the novel "Alrajol Allazi Amana" based on social semiotics of Pierre Guiraud. *Sociological of Art and Literature*, 13(1), 207–229. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/jsal.2021.318261.665976>
- Javadi Yeganeh, M. R., & Kashfi, S. A. (2007). The semiotic system of clothing. *Women's Cultural and Social Council (Women's Book)*, 10(38), 62–87. (In Persian)
- John Son, J. D., & Erlik Larshen, S. (2007). *What is semiotics?* (1st ed., A. Miremadi, Trans.). Tehran: Varjavand. (In Persian)
- Karimpoor, N., & Alyani, F. (2016). Cultural semiotics of food and clothing in the sixth century according to poems of Khaghaani Shirvani. *The 11th Gathering of the Association for the Promotion of Persian Language and Literature Iran*. (In Persian)
- Karkon Jalal, R. (2012). *Semiotics of Iranian clothing in period of Qajar*. M.A. Thesis in art, Esfahan University. (In Persian)
- Moosavi, S., M., Ardalani, Sh., & Sayed-Sadeghi, S. M. (2021). Cultural semiotics of Shams Ghazals based on astronomical myths. *Persian Language and Literature Quarterly Sanandaj Azad University*, 13(49), 287–327. (In Persian) <https://doi.org/10.30495/farsij.2022.688484>
- Neghabi, E., & M. Akbari (2020). Socio-cultural analysis of Haj Sayyah Travelogue based on Pierre Guiraud theory of social semiotics. *Two Quarterly Journals of Persian Language and Literature*, 28(88), 303–323. (In Persian) <http://dx.doi.org/10.29252/jpll.28.88.279>
- Qane, M. (2014). *Divan Qane: Borhan Qane collection of poetry* (8th ed.). Tehran: paniz. (In Persian)
- Ruhani, B. M. (2003). *The Kurdish notables* (vol. 2). Tehran: Soroush. (In Persian)
- Sabzalipour, J., & Ashuri-Shahrestani, H. (2018). Clothes in Tarikh-e- Beyhaghi and its functions. *Iranian Studies*, 17(34), 116–135. (In Persian)
- Shokoohi-Rad, Sh. (2015). *Identification, analysis and classification of words and terms related to clothing in Shahnameh Ferdowsi*. M.A. Thesis in textile and clothing design, Ardakan University. (In Persian)
- Sojoodi, F. (2008). *Practical semiotics*. Tehran: Elm.
- Taefti, Sh., & Madani-Razzaghi, M. (2022). Critical reading of the novel (The name of all the dead is Yahya) with the social approach of Pierre Guiraud. *Linguistic and Rhetorical Studies*, 13(30), 167–194. (In Persian) <https://doi.org/10.22075/jlrs.2022.27658.2131>
- Zare, A. (2015). *Native semiotics of Mahabad jewelry*. M.A. Thesis in graphic, Islamic Azad University: Tehran. (In Persian)
- Zeimran, M. (2003). *An introduction to the semiotics of art*. Tehran: Ghesse. (In Persian)